

DE ONDERWIJSVISITATIE **Schoolontwikkeling**

Een evaluatie van de kwaliteit van de bachelor-na-bacheloropleiding Onderwijs:
schoolontwikkeling aan Odisee

www.vluhr.be/kwaliteitszorg

Brussel - mei 2017

vluhr

**DE ONDERWIJSVISITATIE
SCHOOLONTWIKKELING**

Ravensteingalerij 27
1000 Brussel
T +32 (0)2 792 55 00
F +32 (0)2 211 41 99

Het rapport is elektronisch beschikbaar op www.vluhr.be/kwaliteitszorg

Wettelijk depot: D/2017/12.784/3

VOORWOORD VAN DE VOORZITTER VAN HET BESTUURSCOMITÉ KWALITEITSZORG

Voor u ligt het rapport van de visitatiecommissie Schoolontwikkeling. Deze visitatiecommissie brengt met dit rapport verslag uit over haar evaluatie van de bachelor-na-bacheloropleiding Onderwijs: schoolontwikkeling aan Odisee. Daarbij geeft zij toelichting bij de oordelen en aanbevelingen die resulteren uit het kwaliteitsonderzoek dat zij heeft verricht bij de bezochte opleiding. Dit initiatief kadert in de opdracht van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR) betreffende de externe kwaliteitszorg in het Vlaamse hoger onderwijs.

Het visitatierapport is in de eerste plaats bedoeld voor de betrokken opleiding. Daarnaast wil het rapport aan de maatschappij objectieve informatie verschaffen over de kwaliteit van de geëvalueerde opleiding. Daarom is het visitatierapport ook op de webstek van de VLUHR publiek gemaakt.

Dit visitatierapport geeft een momentopname weer van de betrokken opleiding en vertegenwoordigt daarmee slechts één fase in het proces van blijvende zorg voor onderwijskwaliteit. Immers, al na korte tijd kan de opleiding gewijzigd zijn, al dan niet als reactie op de oordelen en aanbevelingen van de visitatiecommissie.

Graag dank ik namens het Bestuurscomité Kwaliteitszorg van de VLUHR de voorzitter en de leden van de visitatiecommissie voor de bestede tijd alsook voor de deskundigheid waarmee zij hun opdracht hebben uitgevoerd. De visitatie was ook enkel mogelijk dankzij de inzet van velen die binnen de opleiding betrokken waren. Ook hen willen wij daarvoor onze erkentelijkheid betuigen.

Hopelijk ervaart de opleiding dit rapport als een kritische weerspiegeling van haar inspanningen en als een bijkomende stimulans om de kwaliteit van het onderwijs in de opleiding te verbeteren.

Petter Aaslestad

Voorzitter Bestuurscomité Kwaliteitszorg

	Voorwoord van de voorzitter van het Bestuurscomité Kwaliteitszorg	3
	DEEL 1 ALGEMEEN DEEL	
Hoofdstuk I	De onderwijsvisitatie Schoolontwikkeling	9
Hoofdstuk II	Tabel met scores	13
	DEEL 2 OPLEIDINGSRAPPORT EN SAMENVATTING	
	Odisee	
	Bachelor in het onderwijs: schoolontwikkeling	19
	BIJLAGEN	
Bijlage I	Personalia van de leden van de visitatiecommissie	41
Bijlage II	Bezoekschema	43

DEEL 1

Algemeen deel

HOOFDSTUK I

De onderwijsvisitatie Schoolontwikkeling

1 INLEIDING

In dit rapport brengt de visitatiecommissie Schoolontwikkeling verslag uit van haar bevindingen over de bachelor-na-bacheloropleiding Onderwijs: schoolontwikkeling die zij in het najaar 2016, in opdracht van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR), heeft bezocht.

Dit initiatief kadert, conform de decretale opdracht, in de werkzaamheden van de VLUHR met betrekking tot de organisatie en uitvoering van de externe beoordelingen van het onderwijs aan de Vlaamse universiteiten, hogescholen en andere ambtshalve geregistreerde instellingen.

2 DE BETROKKEN OPLEIDING

Ingevolge haar opdracht heeft de commissie de volgende instelling bezocht:

- van 5 t.e.m 6 december 2016: Odisee

3 DE VISITATIECOMMISSIE

3.1 Samenstelling

De samenstelling van de visitatiecommissie Schoolontwikkeling werd bekrachtigd door het Bestuurscomité Kwaliteitszorg op 2 maart, 18 april en 27 mei 2016. De samenstelling van de visitatiecommissie kreeg op 20 juni 2016 een positief advies van de NVAO. De commissie werd vervolgens door het Bestuurscomité Kwaliteitszorg van de VLUHR ingesteld bij besluit van 30 juni 2016.

De visitatiecommissie heeft de volgende samenstelling:

- Voorzitter
  - **Ruben Vanderlinde**, doctor in de pedagogische wetenschappen; Tenure Track docent binnen de vakgroep Onderwijskunde, Universiteit Gent.
- Domeindeskundige leden
  - **Geertrui De Ruytter**, directeur Pedagogische Begeleidingsdienst OVSG vzw – Onderwijkskoepel van Steden en Gemeenten.
  - **Fransien Vandermeersch**, directeur Sint-Pieterscollege Blankenberge.
- Student-lid
  - **Annekatrien Depoorter**, lector aan de Arteveldehogeschool en student in de banaba Schoolontwikkeling van de Arteveldehogeschool.

Klara De Wilde, coördinator kwaliteitszorg, verbonden aan de Cel Kwaliteitszorg van Vlaamse Universiteiten en Hogescholenraad, trad op als projectbegeleider en secretaris van deze visitatie.

Voor korte curricula vitae van de commissieleden wordt verwezen naar bijlage 1.

3.2 Taakomschrijving

Van de visitatiecommissie wordt verwacht dat zij

- gemotiveerde en onderbouwde oordelen geeft over de opleiding aan de hand van het beoordelingskader.
- aanbevelingen formuleert om waar mogelijk te komen tot kwaliteitsverbetering, en
- wanneer van toepassing haar bevindingen over de verschillende opleidingen binnen eenzelfde cluster vergelijkenderwijs weergeeft.
- de bredere samenleving informeert over haar bevindingen.

3.3 Werkwijze

3.3.1 Voorbereiding

Ter voorbereiding van de visitatie werd aan de instelling gevraagd een zelfevaluatie-rapport op te stellen. De Cel Kwaliteitszorg van de VLUHR heeft hiervoor een visitatieprotocol ter beschikking gesteld, waarin de verwachtingen ten aanzien van de inhoud van het zelfevaluatie-rapport uitgebreid zijn beschreven. Het zelfevaluatie-rapport volgt de opbouw van het accreditatiekader.

De commissie ontving het zelfevaluatie-rapport enkele weken voor het eigenlijke bezoek, waardoor zij de gelegenheid kreeg dit document vooraf zorgvuldig te bestuderen en het bezoek grondig voor te bereiden. De commissieleden werden bovendien verzocht om elk een tweetal afstudeerwerken grondig door te nemen vooraleer het bezoek plaatsvond.

De commissie hield haar installatievergadering op 11 oktober 2016. Tijdens deze vergadering werden de commissieleden verder ingelicht over het visitatieproces en hebben zij zich concreet voorbereid op het af te leggen bezoek. Bijzondere aandacht is besteed aan een eenduidige toepassing van het beoordelingskader en het visitatieprotocol. Verder werd het programma van het bezoek opgesteld (zie bijlage 2) en werd een eerste bespreking gewijd aan het zelfevaluatie-rapport.

3.3.2 Bezoek aan de instelling

Tijdens het in situ bezoek aan de instelling heeft de commissie gesprekken kunnen voeren met de verschillende betrokkenen bij de opleidingen. Het bezoekschema voorzag gesprekken met de opleidingsverantwoordelijken, de studenten, de docenten, de alumni, het werkveld en de opleidingsgebonden ondersteuners. De gesprekken die de commissie heeft gevoerd,

waren openhartig en verhelderend en vormden een goede aanvulling bij de lectuur van het zelfevaluatie-rapport.

Daarnaast werd steeds een bezoek aan de faciliteiten (inclusief bibliotheek, leslokalen en computerfaciliteiten) ingepland. Ten slotte was er een spreekuur waarop de commissie bijkomend leden van de opleiding kon uitnodigen of waarop personen op een vertrouwelijke wijze door de commissie konden worden gehoord.

Ook werd aan de instelling gevraagd – als een derde bron van informatie – om een aantal documenten ter inzage te leggen ten behoeve van de commissie. Tijdens het bezoek is voldoende tijd uitgetrokken om de commissie de gelegenheid te geven om deze documenten te bestuderen. De documenten die ter inzage van de commissie werden gelegd, waren: verslagen van overleg in relevante commissies/organen, een representatieve selectie van handboeken/studiemateriaal, indicaties van de competenties van het personeel, de toets- en evaluatieopgaven waarvan de commissie heeft aangegeven dat zij die tijdens het bezoek wenste in te kijken. Daar waar de commissie het noodzakelijk achtte heeft zij bijkomende informatie opgevraagd tijdens het bezoek om haar oordeel goed te kunnen onderbouwen.

Aan het einde van het bezoek werden, na intern beraad van de commissie, de voorlopige bevindingen mondeling aan de gevisiteerde opleiding meegedeeld.

3.3.3 Rapportering

Als laatste stap in het visitatieproces heeft de visitatiecommissie per generieke kwaliteitswaarborg haar bevindingen, overwegingen, oordeel en verbeter-suggesties geformuleerd. Een overzicht van de verbeter-suggesties die de commissie doet ten aanzien van de opleiding is achteraan bij het rapport opgenomen.

De opleidingsverantwoordelijken van de betrokken opleiding werden in de gelegenheid gesteld om op het concept van het rapport te reageren alvorens de tekst ervan definitief werd vastgelegd.

HOOFDSTUK II

Tabel met scores

In de hierna volgende tabel wordt het oordeel van de commissie op de drie generieke kwaliteitswaarborgen uit het accreditatiekader weergegeven.

Per generieke kwaliteitswaarborg (GKW) wordt in de tabel aangegeven of de opleiding hier volgens de commissie onvoldoende of voldoende scoort. De commissie geeft ook een eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding als geheel aan de hand van dezelfde tweepuntenschaal.

In het opleidingsrapport is inzichtelijk gemaakt hoe de commissie tot haar oordeel is gekomen. Het is dan ook duidelijk dat de scores in onderstaande tabel gelezen en geïnterpreteerd moeten worden in samenhang met de onderbouwing ervan in het opleidingsrapport.

Verklaring van de scores op de generieke kwaliteitswaarborgen:

- Voldoende (V)** De opleiding voldoet voor deze standaard aan de basiskwaliteit want zij vertoont een acceptabel niveau over de hele breedte van de onderliggende criteria.
- Onvoldoende (O)** De generieke kwaliteitswaarborg is onvoldoende aanwezig.

Regels voor het bepalen van de scores voor het eindoordeel:

- Voldoende (V)** Het eindoordeel over een opleiding is 'voldoende' indien alle standaarden als 'voldoende' worden beoordeeld.
- Onvoldoende (O)** Het eindoordeel over een opleiding – of een opleidingsvariant - is 'onvoldoende' indien alle standaarden als 'onvoldoende' worden beoordeeld. Het eindoordeel over een opleiding – of een opleidingsvariant – is 'onvoldoende' indien na de nieuwe visitatie één of meerdere standaarden nog steeds als 'onvoldoende' zijn beoordeeld.
- Voldoende met beperkte geldigheidsduur (V')** Het eindoordeel over een opleiding – of een opleidingsvariant – is 'voldoende met beperkte geldigheidsduur', d.w.z. beperkter dan de accreditatie-termijn, indien bij een eerste visitatie één of twee standaarden als 'onvoldoende' worden beoordeeld.

	GKW 1 - Beoogd eindniveau	GKW 2 - Onderwijs- leeromgeving	GKW 3 - Gerealiseerd eindniveau	Eindoordeel
Odisee				
Bachelor in het onderwijs: schoolontwikkeling	V	V	V	V

DEEL 2

Opleidingsrapport

ODISEE

Bachelor in het onderwijs: schoolontwikkeling

SAMENVATTING

Bachelor in het onderwijs: schoolontwikkeling Odisee

Op 5 en 6 december 2016 werd de bachelor-na-bacheloropleiding Schoolontwikkeling van de hogeschool Odisee, in het kader van een onderwijsvisitatie op haar kwaliteit geëvalueerd door een commissie van onafhankelijke experts. In deze samenvatting, die een momentopname weergeeft, worden de belangrijkste bevindingen van de commissie opgelijst.

Profilering

De opleiding wil onderwijskundige leidinggevend en beleidsondersteuners vormen die op een systematische manier het hele schoolteam kunnen enthousiasmeren en coachen bij het initiëren en implementeren van vernieuwingen. De schoolontwikkelaar vervult een brugfunctie tussen het werk in de klas, het beleid van de school en de bredere onderwijsgemeenschap met betrekking tot onderwijsinnovatie. Daarenboven profileert de schoolontwikkelaar van Odisee zich als iemand die het aanspreekpunt wil zijn voor het professionaliseringsbeleid, zowel intern als extern.

Programma

Het programma omvat 60 studiepunten, verdeeld over drie opleidingsfasen. Het programma is opgebouwd rond twee leerlijnen: 'coaching en reflectie'

enerzijds, en ‘onderzoek en innovatie’ aan de hand van praktijkonderzoek anderzijds.

Het praktijkonderzoek (met bijbehorende leerlijn) heeft een prominente plaats in het programma en wordt gradueel opgebouwd vanaf de eerste opleidingsfase. Het praktijkonderzoek in de laatste fase vormt meteen het sluitstuk van de opleiding. Elke opleidingsfase wordt afgerond met de presentaties van de praktijkonderzoeken. Bij de eerste en tweede opleidingsfase stellen studenten hun praktijkonderzoek voor aan elkaar, aan de verschillende betrokken docenten, aan externen en directies. In de derde opleidingsfase neemt de presentatie de vorm aan van een studienamiddag die de studenten volledig zelf organiseren en die openstaat voor een breed publiek.

De opleiding kiest er specifiek voor om dagonderwijs te organiseren waarbij studenten door hun werkgever/directie opdrachtvrij gemaakt kunnen worden om aan de lessen deel te nemen. Via het triangulatieconcept kan de student op de werkvloer vervangen worden. Met de triangulatie wordt gepoogd om het werkveld, de lerarenopleidingen en de banaba Schoolontwikkeling samen te brengen, waarbij het werkveld een student voor de banaba-opleiding en een concrete onderzoeksvraag voordraagt, en de banaba-student op lesdagen in de school wordt vervangen door een student en docent uit de lerarenopleiding.

De opleiding kiest ook bewust voor contactonderwijs omdat ze overtuigd is dat studenten veel van elkaar kunnen leren. De opleiding zet tot hertoe weinig in op digitale didactiek. In het studiemateriaal vinden de studenten vooral procesmatige kaders voor vernieuwing en innovatie. Inhoudelijke kaders komen via gastsprekers aan bod. Verder biedt het digitale leerplatform Toledo ondersteunend en aanvullend materiaal per opleidingsonderdeel. Studenten kunnen er de presentaties van de colleges bekijken en extra bronnen raadplegen.

Beoordeling en toetsing

Het toetsen gebeurt in de reële praktijkcontext en gaat uit van zelf, peer-, en procesevaluatie. Bij de evaluatie worden niet enkel de studenten en docenten betrokken, maar voor bepaalde aspecten van het praktijkonderzoek ook het werkveld. De studenten vinden de informatie over de toetsing terug in de ECTS-fiches en ook tijdens de starttweedaagse wordt de toetsing toegelicht.

De opleiding voorziet geen bachelorproef maar het resultaat van het praktijkonderzoek uit de laatste opleidingsfase geldt als afstudeerwerk.

Begeleiding en ondersteuning

Elk academiejaar start met een tweedaagse waar studenten kunnen kennismaken met elkaar en met de docenten en een toelichting krijgen over het programma en de opleidingsonderdelen. Tijdens het laatste dagdeel van de tweedaagse wordt een gastspreker uitgenodigd. Deze sessie staat ook open voor de directies van de studenten.

De studie- en trajectbegeleiding wordt opgenomen door de opleidingscoördinator maar door de kleinschaligheid van de opleiding is de drempel tussen studenten en docenten klein.

De lessen vinden plaats op de campus Brussel in het centrum van de stad. Studenten krijgen les in leslokalen waarin makkelijk in groep kan gewerkt worden. In de ruime mediatheek is er plaats voor studenten om individueel en in groep te werken.

Alumni en werkveld

De alumni zijn enthousiast over de opleiding. Ze zijn gegeerd in het werkveld en de opleiding wordt door directies die op zoek zijn naar zo'n profiel, als een meerwaarde gezien. Verschillende alumni zijn na het afstuderen doorgegroeid naar een beleidsondersteunende functie en sommigen naar een directiefunctie, waarin zij hun rol als schoolontwikkelaar opnemen.

OPLEIDINGSRAPPORT

Bachelor in het onderwijs: schoolontwikkeling Odisee

Woord vooraf

Dit rapport behandelt de opleiding Schoolontwikkeling aan de hogeschool Odisee. De visitatiecommissie bezocht deze opleiding op 5 en 6 december 2016.

De visitatiecommissie beoordeelt de opleiding aan de hand van de standaarden uit het VLUHR-beoordelingskader. Dit kader is afgestemd op de accreditatievereisten zoals gehanteerd door de NVAO. Voor elke standaard geeft de commissie een gewogen en gemotiveerd oordeel op een tweepuntenschaal: onvoldoende, voldoende. Bij de beoordeling van de standaarden betekent het concept 'basiskwaliteit' dat de generieke kwaliteitswaarborg aanwezig is en de opleiding – of een opleidingsvariant – voldoet aan de kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs mag worden verwacht van een bachelor- of masteropleiding in het hoger onderwijs. De score voldoende wijst er op dat de opleiding voor deze standaard voldoet aan de basiskwaliteit en een acceptabel niveau vertoont voor de hele breedte van de onderliggende criteria. De score onvoldoende duidt erop dat de generieke kwaliteitswaarborg onvoldoende aanwezig is.

De oordelen worden onderbouwd met feiten en analyses. De commissie heeft inzichtelijk gemaakt hoe zij tot haar oordeel is gekomen. De commissie geeft ook een eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding als geheel. De oordelen en aanbevelingen hebben betrekking op de opleiding met alle daaronder ressorterende varianten, tenzij anders vermeld.

De commissie beoordeelt de kwaliteit van de opleiding zoals zij die heeft vastgesteld op het moment van het visitatiebezoek. De commissie heeft zich bij haar oordeel gebaseerd op het zelfevaluatie rapport en de informatie die voortkwam uit de gesprekken met de opleidingsverantwoordelijken, de lesgevers, de studenten, de alumni, vertegenwoordigers van het werkveld en de verantwoordelijken op opleidingsniveau voor interne kwaliteitszorg, internationalisering en studiebegeleiding. De commissie heeft ook het studiemateriaal, de afstudeerwerken en de examenvragen bestudeerd. Tevens is door de commissie een bezoek gebracht aan de opleidings-specifieke faciliteiten, zoals de leslokalen en de bibliotheek.

Naast het oordeel formuleert de visitatiecommissie in het rapport aanbevelingen in het kader van het verbeterperspectief. Op die manier wenst de commissie bij te dragen aan de kwaliteitsverbetering van de opleiding. De aanbevelingen zijn opgenomen bij de respectieve standaarden. Aan het eind van het rapport is een overzicht opgenomen van verbeteruggesties.

Situering van de opleiding

De bachelor-na-bacheloropleiding Schoolontwikkeling aan Odisee omvat 60 studiepunten, gespreid over 3 opleidingsfasen. Ze wordt georganiseerd op de campus Brussel, waar ook alle basisopleidingen van het studiegebied Onderwijs worden georganiseerd.

De opleiding startte in het academiejaar 2012-2013 met 15 studenten. In het academiejaar 2015-2016 telde de opleiding 22 studenten verspreid over de verschillende opleidingsfasen.

Het onderwijs wordt verzorgd door een klein opleidingsteam van 5 (gast) docenten. De opleidingscoördinator fungeert als spilfiguur voor de opleiding en bewaakt de samenhang tussen de opleidingsonderdelen en de leerlijnen. Het opleidingsteam vormt samen met de opleidingsverantwoordelijken van Kleuter-, Lager- en Secundair onderwijs het kernteam dat de verdere ontwikkeling van de opleiding voorbereidt en opvolgt.

Generieke kwaliteitswaarborg 1 - Beoogd eindniveau

De commissie beoordeelt het beoogd eindniveau van de bachelor-na-bacheloropleiding Schoolontwikkeling als voldoende

De opleiding wil 'onderwijskundige leidinggevend en beleidsondersteuners vormen die op een systematische manier het hele schoolteam kunnen enthousiasmeren en coachen bij het initiëren en implementeren van vernieuwingen.' De doelstellingen van de opleiding zijn vastgelegd in zes domeinspecifieke leerresultaten, die samen met de drie andere opleidingen Schoolontwikkeling werden uitgewerkt:

LR 1: De schoolontwikkelaar onderzoekt de kwaliteit en effectiviteit van het onderwijs en gaat na hoe verbeteringen en/of innovatie mogelijk is. Daarvoor reflecteert hij /zij op zowel inhoudelijke als procesmatige ontwikkelingen op verschillende niveaus.

LR 2: De schoolontwikkelaar initieert en ondersteunt onderwijsvernieuwingsprocessen, zorgt voor communicatie met en participatie van alle betrokkenen en neemt als coördinator medeverantwoordelijkheid op voor collectieve resultaten.

LR 3: De schoolontwikkelaar reflecteert kritisch en methodisch op het eigen functioneren, op de schoolpraktijk en op de onderwijscontext en helpt anderen hierop te reflecteren.

LR 4: De schoolontwikkelaar zet eenvoudig onderwijskundig actieonderzoek op en helpt dit organisatorisch, relationeel, financieel en juridisch uit te voeren met het oog op kwalitatief onderwijs.

LR 5: De schoolontwikkelaar argumenteert en construeert zijn werkwijze, rekening houdend met bestaande en nieuwe wetenschappelijke inzichten en maatschappelijke evolutie. De schoolontwikkelaar verzamelt en selecteert hiertoe informatie en verbindt contexteigen doelstellingen, inhouden en ervaringen met elkaar en begeleidt de implementatie.

LR 6: de schoolontwikkelaar coacht het schoolteam groeibevorderend, communiceert waarderen en duidelijk en toont zich een voorbeeld en motor voor reflectie en onderwijsvernieuwing in het schoolteam.

De opleiding heeft een zevende leerresultaat toegevoegd:

LR 7: de schoolontwikkelaar is een aanspreekpunt voor inhoudelijke inbreng over onderwijsinnovaties en professionele ontwikkeling binnen en buiten het eigen schoolteam.

De domeinspecifieke leerresultaten zijn vertaald in opleidings specifieke leerresultaten – kerndoelen – die gekoppeld zijn aan enerzijds de opleidingsonderdelen en anderzijds de beoogde beheersingsniveaus.

De commissie vindt dat de opleiding een duidelijke visie heeft op de rol van schoolontwikkelaar. De doelen die de opleiding formuleert zijn gelinkt aan het beoogde niveau van bachelor. Dat wordt weerspiegeld in de competentiematrix. De commissie waardeert dat de opleiding inzet op een extra leerresultaat waarmee ze haar schoolontwikkelaar profileert als iemand die het aanspreekpunt is voor het professionaliseringsbeleid, zowel intern als extern. Uit de gesprekken met stakeholders blijkt echter dat deze profilering minder gekend is. Hier zou de opleiding zich nog meer op kunnen profileren. Dat de opleiding zich sterk profileert op vlak van praktijkonderzoek en mentoring & coaching is wel voor alle betrokkenen heel duidelijk. Dit komt ook in alle gesprekken naar voren en is dus breed gedragen.

De opleiding heeft vanaf de beginfase goede contacten opgebouwd met de Marnix Academie in Nederland. Deze benchmark heeft zeker interessante input geleverd voor het opstellen van het curriculum. Op het vlak van netwerking kan de opleiding zeker nog groeien. De commissie ziet mogelijkheden om de relatie met de Marnix academie te versterken en te verbreden. Daarnaast suggereert de commissie om andere internationale partners te zoeken om over het curriculum en het profiel van de schoolontwikkelaar uit te wisselen.

De opleiding sluit aan bij de eisen van het werkveld en scoort zeer sterk op dit punt. Dat blijkt niet alleen uit de getuigenissen van studenten en werkveldvertegenwoordigers, maar ook de visie vertolkt door opleidingsverantwoordelijken en docenten vertoont een systematische terugkoppeling naar de eisen van het werkveld. De opleiding heeft de samenwerking met het werkveld structureel verankerd via het concept van de triangulatie. De triangulatie is een systematische samenwerking tussen het werkveld, de lerarenopleidingen en de banaba Schoolontwikkeling, waarbij het werkveld een student voor de banaba-opleiding en een concrete onderzoeksvraag voordraagt, en de banaba-student op lesdagen in de school wordt vervangen door een student en docent uit de lerarenopleiding.

Om de band met het werkveld verder uit te bouwen, besliste de opleiding om een resonantieraad op te richten. Met de resonantieraad wil de opleiding de professionaliseringsnoden in het werkveld detecteren, waarop de opleiding kan inspelen. Vermits het een recent initiatief is, zijn er nog geen resultaten beschikbaar. Nu de eerste afgestudeerden in het werkveld aan de slag zijn, zouden zij ook meer betrokken kunnen worden bij de opleiding om zo de band met het werkveld te versterken en uit te breiden. Een goed uitgebouwde alumniwerking kan hier een actieve rol in spelen.

Vanuit het werkveld is er zeker vraag naar afgestudeerden uit de opleiding. Waar afgestudeerden aan het werk zijn, worden zij als een meerwaarde ervaren voor het team en de directie. De opleiding beantwoordt ontegensprekelijk aan een nood in het werkveld en kan een belangrijke rol spelen in onderwijsinnovatie. Meteen toont dat ook de maatschappelijke relevantie van de opleiding aan. Maar de middelen en ruimte ontbreken vaak om dit profiel echt volwaardig in te schakelen op school. Hier ligt een uitdaging om de opleiding meer bekend te maken via diverse kanalen. De commissie waardeert dat de vier opleidingen Schoolontwikkeling gezamenlijk acties ondernemen en dit in twee richtingen. Ze werken samen om het profiel van de schoolontwikkelaar verder bekend te maken in het werkveld. Maar ze onderhouden ook contacten met de overheid die gericht zijn op het realiseren van de voorwaarden in het werkveld om leraren uit te sturen (als student schoolontwikkeling) én te ontvangen (en hen een rol te geven als schoolontwikkelaar in het team). Docenten en verantwoordelijken nemen hiervoor een duidelijk engagement.

Samenvattend vindt de visitatiecommissie dat het beoogde eindniveau overeenstemt met een bachelorniveau. De opleiding vertrekt vanuit een eigen visie, die breed gedragen is door de verschillende stakeholders en die ze consequent uitwerkt en onderbouwt. De beoogde leerresultaten beantwoorden aan een bestaande nood in het werkveld. De opleiding beschikt over goede contacten met het werkveld en heeft de samenwerking met het werkveld structureel verankerd via het concept van triangulatie.

Generieke kwaliteitswaarborg 2 - Onderwijsleeromgeving

De commissie beoordeelt de onderwijsleeromgeving van de bachelor-na-bacheloropleiding Schoolontwikkeling als voldoende

Het opleidingsprogramma omvat 60 studiepunten, evenredig verdeeld over drie fasen. In de eerste opleidingsfase ligt de focus op reflectie en coaching.

In de tweede opleidingsfase wordt de aandacht meer en meer verlegd naar onderbouwd innoveren. De studenten voeren praktijkonderzoek uit op de eigen werkplek en betrekken hun collega's hierbij. Ze krijgen ook toelichting over de theoretische kaders m.b.t. begeleiding van vernieuwingsprocessen in het onderwijs. Er is ruimte om kennis te maken met innovatieprojecten binnen andere scholen/contexten en om zich te verdiepen in belangrijke maatschappelijke en onderwijskundige ontwikkelingen die aansluiten bij een uitdaging binnen de eigen praktijk. In de derde en laatste opleidingsfase ligt de focus op duurzaam implementeren: hoe worden vernieuwingsprocessen ingebed in de cultuur van de school en in de dagelijkse praktijk?

Het actieonderzoek heeft een prominente plaats in het curriculum. Hiervoor is een leerlijn uitgewerkt waar het principe van herhaling en verdieping sterk aanwezig is. De kennismaking met het praktijkonderzoek start al in de eerste opleidingsfase. In deze fase gaat het eerder nog over het zoeken naar informatie m.b.t de onderzoeksvraag. In de tweede fase moeten de studenten hun onderzoek meer toespitsen richting implementatie. In de derde opleidingsfase staat de implementatie en de rapportage van het praktijkonderzoek voorop. De studenten kunnen elke fase een andere onderwerp onderzoeken maar de docenten stimuleren hen om hetzelfde onderwerp verder uit te diepen. Elke opleidingsfase wordt afgerond met de presentaties van de praktijkonderzoeken. Bij de eerste en tweede opleidingsfase stellen studenten hun praktijkonderzoek voor aan elkaar, aan de verschillende betrokken docenten, aan externen en directies. In de derde opleidingsfase neemt de presentatie de vorm aan van een studienamiddag die de studenten volledig zelf organiseren. Deze studienamiddag staat open voor een breed publiek. Het praktijkonderzoek in de laatste opleidingsfase vormt meteen het sluitstuk van de opleiding.

Het programma kent volgens de commissie een duidelijke opbouw gebaseerd op twee leerlijnen: 'coaching en reflectie enerzijds' en 'onderzoek en innovatie' aan de hand van praktijkonderzoek anderzijds. De opbouw en verdieping is helder voor de leerlijn praktijkonderzoek, voor de leerlijn coaching en reflectie is dit minder duidelijk. Daar dringt een meer door-dachte opbouw doorheen de verschillende opleidingsfasen zich op. Het idee van de opleiding om te werken met een portfolio, kan hier zeker aan tegemoet komen.

Het programma vormt voor de commissie een coherent geheel en over de opleidingsfasen heen is de samenhang duidelijk. Dit komt tot uiting

in de verschillende gesprekken. Opleidingsverantwoordelijken, docenten, studenten en alumni beklemtonen dezelfde inhoudelijke accenten uit het programma. De studenten en alumni bevestigen dat er zowel verticaal als horizontaal een samenhang is.

De internationale dimensie in de opleiding is momenteel nog beperkt. De opleiding is zich hiervan bewust en is zoekende hoe de internationale dimensie kan ingevuld worden voor volwassen studenten. De structurele samenwerking met de Marnix Academie biedt zeker mogelijkheden. In eerste instantie was de samenwerking vooral gericht op de vormgeving van het curriculum. Maar ondertussen zijn er ook contacten tussen docenten en de opleiding bekijkt de mogelijkheid om studenten met gelijkaardige onderzoeksthema's aan elkaar te koppelen. De commissie vindt de initiatieven veelbelovend en moedigt de opleiding aan verder zoeken naar andere mogelijkheden om de internationale context binnen te brengen. De studenten die de commissie gesproken heeft, zijn alvast geïnteresseerd.

De opleiding kiest er specifiek voor om dagonderwijs te organiseren waarbij studenten door hun werkgever/directie opdrachtvrij gemaakt worden om aan de lessen te kunnen deelnemen. Via het triangulatieconcept kan de student op de werkvloer vervangen worden. De keuze van de opleiding vindt de commissie duidelijk maar niet evident. Uit de gesprekken blijkt dat ongeveer de helft van de studenten de opleiding op eigen initiatief en in de eigen vrije tijd (door opdrachtvermindering) volgt. Met het oog op de (lage) studentenaantallen suggereert de commissie om een tweesporenbeleid te verkennen om studenten aan te trekken: enerzijds een traject uitwerken voor studenten die uit eigen initiatief de opleiding willen volgen en anderzijds directies stimuleren om personeelsleden de opleiding te laten volgen.

De opleiding kiest ook bewust voor contactonderwijs omdat ze overtuigd is dat studenten veel van elkaar kunnen leren. Ze wil een veilig leerklimaat creëren zodat iedereen de kans heeft om een eigen inbreng te hebben en hierop feedback te krijgen. In de gesprekken bevestigen studenten dat de wisselwerking tijdens de lessen – met medestudenten en docenten – zeer verrijkend is. De opleiding zet tot hertoe weinig in op digitale didactiek. De onderbouwde keuze voor contactonderwijs sluit volgens de commissie echter vormen van blended learning niet uit. Zeker wanneer deze geïntegreerd worden in de reeds sterk aanwezige visie op de didactiek van het volwassenenonderwijs. Studenten geven zelf aan dat sommige inhoud ook via blended learning tools zouden kunnen aangeboden worden.

De commissie heeft het studiemateriaal doorgenomen en vindt het van behoorlijke kwaliteit. Ze vindt wel dat er vooral procesmatige kaders worden aangeboden. De studenten geven in de gesprekken aan dat de inhoudelijke kaders via gastsprekers aan bod komen. Verder biedt het digitale leerplatform Toledo ondersteunend en aanvullend materiaal per opleidingsonderdeel. Studenten kunnen er de presentaties van de colleges bekijken en extra bronnen raadplegen.

Wat de instroom betreft, richt de opleiding zich op studenten die minimaal een bachelordiploma hebben, werkzaam zijn in het onderwijs (of aanverwante organisaties) en relevante praktijkervaring hebben. Sinds dit academiejaar werkt de opleiding met verplichte intakegesprekken, alvorens studenten zich kunnen inschrijven. Dit biedt de opleiding de kans om te peilen naar de interesse en motivatie van de studenten en om de studenten heldere informatie over de opleiding te geven. De opleiding kent een beperkte drop out. Wel was de doorstroom naar de tweede fase de voorbije jaren eerder beperkt doordat de voorbije jaren nog terug kon gevallen worden op een getuigschrift van het postgraduaat 'Mentoring & Coaching', na een succesvolle afronding van de eerste fase. Nu dit niet langer het geval is, verwacht de opleiding een grotere doorstroom naar de tweede en uiteindelijk derde fase. Studenten die zich uitschrijven worden uitgenodigd voor een exitgesprek bij de dienst Studentenbegeleiding maar omdat het een kleine opleiding is, weet men goed wat er leeft bij de studenten. Vaak vormt de combinatie met werk en familieleven een te grote belasting. Vandaar het belang om de studeerbaarheid van de opleiding bij de start goed te communiceren. De studenten geven in de gesprekken aan dat de studiebelasting zwaar maar toch haalbaar is, vooral omdat de actieonderzoeken kunnen uitgevoerd worden in de dagelijkse schoolpraktijk. Het feit dat er een sterke link is met hun dagelijks werk is een belangrijke motivatie.

De tweedaagse waarmee elk academiejaar start, vinden de studenten een goed initiatief. Studenten kunnen kennismaken met elkaar en met de docenten en krijgen een toelichting over het programma en de opleidingsonderdelen. Tijdens het laatste dagdeel van de tweedaagse wordt een gastspreker uitgenodigd. Deze sessie staat ook open voor de directies van de studenten.

De studie- en trajectbegeleiding wordt opgenomen door de opleidingscoördinator. Maar door de kleinschaligheid van de opleiding is de drempel tussen studenten en docenten klein. De studenten bevestigen

in de gesprekken dat zij tevreden zijn over de aanspreekbaarheid en deskundigheid van de docenten. De docenten werken coachend en geven goede en professionele ondersteuning.

De lessen vinden plaats op de campus Brussel in het centrum van de stad en de verschillende gebouwen liggen vlak bij elkaar. Studenten krijgen les in leslokalen waarin makkelijk in groep kan gewerkt worden. Het navormingscentrum is een aangename locatie voor de starttweedaagse. De mediatheek vindt de commissie een echte meerwaarde, er wordt zeer doordacht omgegaan met de ruimte en de middelen. Studenten hebben er plaats om individueel en in groep te werken en alle voorzieningen daarvoor zijn ter beschikking. Recente werken die interessant zijn voor studenten Schoolontwikkeling worden overzichtelijk gepresenteerd en de mediatheek werkt nog verder aan het aanbieden van een specifiek aanbod voor hen.

Het opleidingsteam is beperkt, slechts 0.5 VTE met bovendien verschillende gastdocenten. Het is niet evident om een opleiding recht te houden met een beperkt aantal docenten met bovendien kleine opdrachtpercentages. Toch slaagt de opleiding erin een coherent programma te realiseren. De commissie sprak met een enthousiast docententeam dat goed op de hoogte is van de visie en de leerlijnen. Iedereen is overtuigd van de kracht van de opleiding. De docenten zijn experts in hun vakgebied. Hun expertise is duidelijk gekoppeld aan de verschillende modules. De docenten presenteerden zich tijdens de gesprekken als een echt team, waarbij duidelijk ruimte gemaakt wordt voor overleg en afstemming. Toch geven de studenten als verbeterpunt aan dat er nog meer afstemming tussen de verschillende docenten/vakken zou mogen zijn.

Dat de opleidingsverantwoordelijken en de docenten een kernteam vormen samen met de opleidingsverantwoordelijken van Kleuter-, Lager- en Secundair onderwijs, garandeert een breed gedragen werking. Daardoor wordt de opleiding verankerd in een groter geheel. Bovendien kan het team rekenen op de ondersteuning van de centrale dienst Onderwijs en kwaliteitszorg via de ankerpersoon van het studiegebied. Samen wordt nagedacht hoe de opleiding verder kan verbeteren. Recent heeft de opleiding enkele initiatieven genomen die veelbelovend zijn, zoals de initiatieven rond toetsing, de verdere samenwerking met Marnix hogeschool en het triangulatieproject. De opleiding houdt ook rekening met de feedback van de studenten en de studenten bevestigen in de gesprekken dat ze de verbeteringen in de praktijk merken.

De lage studentenaantallen zijn een pijnpunt. Om meer studenten aan te trekken, probeert de opleiding de directies van scholen te motiveren om leerkrachten voor te dragen. Via het triangulatieproject probeert ze alvast om de afwezigheid van de leerkrachten in de scholen op te vangen. Het triangulatieproject is echter vrij recent en moet nog verder groeien. De opleiding probeert ook de toegang voor potentiële studenten te faciliteren door twee masterclasses aan te bieden ('Mentoring & Coaching' en 'Onderzoek & Innovatie'), die een opstap kunnen vormen naar de opleiding. De opleiding dient echter de structurele drempels te bewaken, die studenten ervaren om de opleiding te starten en af te werken.

Samenvattend stelt de visitatiecommissie dat de onderwijsleeromgeving goed afgestemd is op het bereiken van de leerresultaten. Het programma vormt een coherent geheel en kent een duidelijke opbouw gebaseerd op twee leerlijnen: coaching en reflectie enerzijds en praktijkonderzoek anderzijds. Het praktijkonderzoek (met bijbehorende leerlijn) heeft een prominente plaats in het programma. De opleiding kiest duidelijk voor dagonderwijs en onderbouwt deze keuze vanuit een heldere visie op volwassenendidactiek en duurzame implementatie in het werkveld. De opleiding wordt gedragen door een klein team van competente en geëngageerde docenten.

Generieke kwaliteitswaarborg 3 - Gerealiseerd eindniveau

De commissie beoordeelt het gerealiseerde eindniveau van de bachelor-na-bacheloropleiding Schoolontwikkeling als voldoende

De opleiding heeft een valide en betrouwbaar toetsbeleid uitgewerkt dat gebaseerd is op de visie op evaluatie van het studiegebied. Het toetsen gebeurt in de reële praktijkcontext en gaat uit van zelf-, peer-, en proces-evaluatie. Bij de evaluatie worden niet enkel de studenten en docenten betrokken, maar voor bepaalde aspecten van het praktijkonderzoek ook het werkveld. Hiervoor heeft de opleiding duidelijke kijkwijzers ontwikkeld.

De studenten vinden de informatie over de toetsing terug in de ECTS-fiches en ook tijdens de starttweedaagse wordt de toetsing toegelicht. In de studentenbevragingen vroegen de studenten echter meer transparantie over de evaluaties en de opleiding heeft dit ter harte genomen. Studenten krijgen nu aan het begin van hun traject een duidelijk overzicht van de verschillende taken en beoordelingswijzen, en kunnen zich dus beter voorbereiden op de beoordeling. Verder heeft de opleiding voor de tweede

en derde opleidingsfase fiches gemaakt met de doelen, de inhoud, de planning en de evaluatie. Vermits deze fiches goed ontvangen worden, zal de opleiding dit initiatief uitbreiden naar de eerste opleidingsfase.

Sinds het zelfevaluatie-rapport heeft de opleiding verder gewerkt aan het toetsbeleid. Recent heeft ze een duidelijk onderbouwde keuze gemaakt om in de eerste twee opleidingsfasen met een pass/fail systeem te werken. De opleiding heeft dit systeem in het lopende academiejaar al toegepast voor enkele opleidingsonderdelen uit de eerste fase, zij het dat de onderbouwing nog niet helder is voor de studenten die de commissie gesproken heeft. De geplande initiatieven van het kernteam om een toetscommissie te installeren en de evaluaties te analyseren, garanderen een verdere optimalisatie van het toetsbeleid. De opleiding is in deze een OOF-project – T-check – gestart. De opleiding wordt in het geheel van het toetsbeleid ondersteund door experts van de centrale diensten.

De opleiding voorziet geen bachelorproef maar het resultaat van het praktijkonderzoek uit de laatste opleidingsfase geldt als afstudeerwerk. De commissie heeft vooraf de afstudeerwerken van academiejaar 14-15 en 15-16 (5 in totaal) gelezen. De afstudeerwerken zijn op niveau en de studenten leveren een kwaliteitsvol praktijkonderzoek af dat een meerwaarde biedt voor het bredere werkveld. Het is echter bij de afstudeerwerken niet altijd helemaal duidelijk welke de deelscores zijn voor bepaalde onderdelen (product, presentatie, proces). Studenten zijn ook vragende partij om meer feedback te krijgen over hun beoordelingen en over hoe de beoordeling tot stand is gekomen. Uit de gesprekken blijkt dat studenten steeds feedback kunnen krijgen als ze erom vragen maar dat het niet automatisch na elke beoordeling is voorzien. De commissie is van mening dat feedback die duidelijk aangeeft op welke punten de student nog kan groeien, best kan ingebouwd worden en dit in heel het leerproces.

De toetsing van de leerlijn coaching en reflectie gebeurt aan de hand van opdrachten en presentaties maar die zou nog meer op punt gesteld kunnen worden door de lijn verder uit te bouwen en in een integratieve afsluitende toetsing op te nemen. De opleiding denkt eraan om dit via een portfolio-evaluatie te doen, en dit is zeker aanbevelenswaardig.

De studenten bevestigen in de gesprekken dat zij heel tevreden zijn over de opleiding. Ze waarderen de open communicatie en nadruk op reflecteren. Meer openheid naar evaluatie is wenselijk maar de studenten ervaren dat

de opleiding daarin sterk is gegroeid. Ook de alumni die de commissie gesproken heeft, zijn enthousiast over de opleiding. Ze zijn gegeerd in het werkveld en de opleiding wordt door directies die op zoek zijn naar zo'n profiel, als een meerwaarde gezien. Ze kunnen direct aan de slag als schoolontwikkelaar als de directies zelf middelen en ruimte voorzien voor zo'n functie. Dat is en blijft een pijnpunt zo lang er vanuit de beleidsmakers geen duidelijk kader is waardoor dit voor meerdere scholen mogelijk zou worden. Verschillende alumni zijn na het afstuderen doorgesloopt naar een beleidsondersteunende functie en sommigen naar een directiefunctie, waarin zij hun rol als schoolontwikkelaar opnemen. Zij kunnen op hun beurt het belang van de functie van schoolontwikkelaar uitdragen. De opleiding telt nog maar zeven afgestudeerden en een alumni-beleid is nog niet opgestart. De alumniwerking die een individuele docent onderhoudt voor de afgestudeerden van het postgraduaat 'Mentoring & Coaching' zou verder uitgebreid kunnen worden naar de alumni Schoolontwikkeling. De alumni krijgen wel jaarlijks een uitnodiging voor de presentatie van de afstudeerwerken maar zij zijn vragende partij om meer betrokken te blijven bij de opleiding.

Zoals al eerder aangehaald moet er gewerkt worden aan de verdere bekendmaking van de functie van schoolontwikkelaar. De alumni zijn zeker bereid om hieraan mee te werken. Ook zou nog meer werk kunnen gemaakt worden van een bredere verspreiding van de resultaten van het praktijkonderzoek om op die manier bij te dragen aan de kennisdeling in het werkveld en aan meer bekendheid rond de opleiding en de rol van schoolontwikkelaars. Zo hebben de studenten dit jaar hun afstudeerwerk gepresenteerd op de VELOV-conferentie en er is een PWO-project in de maak om een open platform te ontwikkelen voor het verspreiden van de resultaten. De commissie moedigt verdere initiatieven in die richting aan.

Samenvattend stelt de commissie dat de beoogde leerresultaten behaald worden. De opleiding heeft een valide en betrouwbaar toetsbeleid uitgewerkt en heeft goede stappen gezet om de evaluatie transparanter te maken. De studenten leveren mooie praktijkonderzoeken af die inspirerend zijn voor het bredere werkveld. Het werkveld is tevreden over de opleiding en de afgestudeerden zijn vlot inzetbaar. Werkveld en alumni vinden de opleiding een meerwaarde voor de praktijk.

Integraal eindoordeel van de commissie

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau	V
Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsleeromgeving	V
Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau	V

Vermits generieke kwaliteitswaarborg 1 als voldoende wordt beoordeeld, generieke kwaliteitswaarborg 2 als voldoende en generieke kwaliteitswaarborg 3 als voldoende, is het eindoordeel van de bachelor-na-bacheloropleiding Schoolontwikkeling, conform de beslisregels, voldoende.

Samenvatting van de aanbevelingen in het kader van het verbeterperspectief

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau

- Zet in op verdere profilering en naambekendheid van de eigen opleiding.
- Zet in op verdere naambekendheid van de rol van schoolontwikkelaar. Blijf hiervoor samenwerken met de andere opleidingen.
- Ga pro-actiever om met het werkveld (bestaande netwerken en nieuwe netwerken) om de opleiding bekender te maken en om de vinger aan de pols te houden m.b.t. het profiel en de rol van de schoolontwikkelaar. Betrek alumni nog meer om zo de band met het werkveld te versterken en uit te breiden.
- Voer de plannen uit rond de resonantieraad en bewaak de werking ervan.
- Versterk en verbreed de internationalisering om voeling te houden met wat zich internationaal afspeelt en om tijdig nieuwe ontwikkelingen te capteren.

Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsleeromgeving

- Onderzoek op welke manier digitale didactiek/blended learning zinvol ingezet kan worden zonder afbreuk te doen aan de keuze voor contact-onderwijs.
- Verken het portfolio-idee als werkvorm verder en heb daarbij aandacht voor het doortrekken van de leerlijn rond reflectie over de drie jaren heen.
- Blijf aandachtig voor de afstemming tussen de docenten over de inhoud en de opbouw van het programma.
- Blijf alert voor de lage studentenaantallen en de structurele drempels die studenten ondervinden om de opleiding te volgen.
- Overweeg om een tweesporenbeleid uit te werken om studenten aan te trekken: enerzijds een traject uitwerken voor studenten die uit eigen initiatief de opleiding willen volgen en anderzijds directies stimuleren om personeelsleden de opleiding te laten volgen.
- Zoek verder naar structurele maatregelen om het triangulatieproject te ondersteunen (bv. honoreren van docentenstage).
- Breid de samenwerking met de Marnix Academie verder uit zodat ook studenten (naast docenten) hiervan kunnen leren. Denk ook na over bijkomende initiatieven rond internationalisering.

Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau

- Verantwoord ten aanzien van de studenten waarom overgestapt wordt naar een nieuw evaluatiesysteem (pass/fail).

- Maak inzichtelijk hoe de puntentoekening van het afstudeerwerk tot stand komt.
- Voorzie structureel feedback na elke beoordeling. Maak feedback inherent aan alle aspecten van het leren.
- Verken het portfolio-idee in functie van geïntegreerd evalueren.
- Maak werk van een structureel alumnibeleid. Breid de bestaande alumniwerking van het postgraduaat 'Mentoring & Coaching' uit naar de afgestudeerde schoolontwikkelaars.
- Neem nieuwe initiatieven voor meer naambekendheid en het verhogen van de studentenaantallen.
- Onderzoek hoe de resultaten van het praktijkonderzoek breder verspreid kunnen worden.

De visitatiecommissie heeft met genoeg kennis genomen van de verbeteracties die de opleiding sinds het bezoek al heeft ondernomen. Acties die ze als positief beschouwt.

BIJLAGEN

BIJLAGE I

Personalia van de leden van de visitatiecommissie

Geertrui De Ruytter studeerde Wijsbegeerte aan de KU Leuven. Ze werkte als doctoraatsassistente aan de KU Leuven en promoveerde in 1998 tot doctor in de Wijsbegeerte. Zij werkte daarna als navorser bij het departement onderwijs en vorming van de Vlaamse gemeenschap waar ze het onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek coördineerde. In 2007 werd ze directeur bij de Vlaamse onderwijsraad waar ze o.m. overleg faciliteerde tussen onderwijspraktijk en -onderzoek. In 2015 startte ze bij de Onderwijskoepel van Steden en Gemeenten als directeur van de afdeling Pedagogische begeleiding.

Annekatrien Depoorter studeerde Godgeleerdheid aan de KU Leuven. Ze werkte als doctoraatsassistente aan de KU Leuven en promoveerde in 2006 tot doctor in de Godgeleerdheid. Ze werkte enkele jaren als studietrajectbegeleider en stafmedewerker onderwijs aan de faculteit Godgeleerdheid en startte in 2008 als lector aan de Arteveldehogeschool in de opleidingen Bachelor in de grafische en digitale media (tot 31.08.2013) en Bachelor in het communicatiemanagement (tot 31.08.2016); sinds september 2016 is zij verbonden aan de lerarenopleiding. Sinds 2015 volgt zij aan de Arteveldehogeschool de bachelor-na-bacheloropleiding Schoolontwikkeling.

Ruben Vanderlinde is doctor in de Pedagogische wetenschappen en is werkzaam als docent aan de vakgroep Onderwijskunde van de Universiteit Gent. Zijn onderzoeksinteresse situeren zich op het gebied van opleidingsdidactiek en lerarenopleiding, schoolontwikkeling, en het gebruik van Informatie en Communicatietechnologie (ICT) in onderwijs. Hij publiceert over deze topics in internationaal wetenschappelijk peer-reviewed tijdschriften (ISI listed), alsook in bijdragen bestemd voor de onderwijspraktijk. Hij is (mede)lesgever van de opleidingsonderdelen 'Onderwijsinnovatie', 'Opleidingsdidactiek', en 'Vakdidactiek Pedagogische Wetenschappen' in de masteropleiding Pedagogische Wetenschappen en de Specifieke Lerarenopleiding. Sinds oktober 2016 is hij ook voorzitter van de opleidingscommissie Specifieke Lerarenopleiding van de Universiteit Gent. Hij is methodologisch gespecialiseerd in mixed method onderzoek. Hij maakte deel uit (tot 2015) van de board van de Europese organisatie voor praktijkonderzoekers rond leren en instructie (EAPRIL), is secretaris van het Vlaams Forum voor Onderwijsonderzoek (VFO), en mede-oprichter van het International Forum voor Teacher Educator Development (InFo-TED).

Fransien Vandermeersch studeerde taal-en letterkunde aan de KU Leuven en studeerde af met een eindwerk rond literatuur en beeldende kunst. Vanaf 1981 werkte ze als leraar Nederlands en Engels aan het Margareta-Maria-Instituut in Kortemark. Naast lesgever vervulde ze er ook de taak van coördinator. Vanaf 2002 was ze werkzaam in de pedagogische begeleidingsdienst van Brugge als begeleider voor leraren Nederlands en als schoolbegeleider van enkele scholengemeenschappen. In 2005 startte ze als directeur van het Sint-Pieterscollege in Blankenberge, waar ze mee aan de wieg stond van de implementatie van het digitaal leren (met behulp van de iPad). Ze maakt deel uit van diverse onderwijsgerelateerde werkgroepen waaronder WIVO, SOK, codi aso, cva-groep 12. Nascholingscentra doen een beroep op haar voor onderwerpen binnen de domeinen onderwijskunde, didactiek, coaching, professionele deskundigheidsbevordering, change en implementatie van vernieuwingsprocessen.

BIJLAGE II

Bezoekschema

Odisee

5 december 2016

14.00	ontvangst commissie
14.00–16.00	intern beraad visitatiecommissie + inkijken materiaal
16.00–17.00	opleidingsverantwoordelijken
17.00–17.45	bezoek opleidings specifieke infrastructuur en mediatheek
17.45–18.00	intern overleg
18.00–19.00	werkveld en alumni, representatief voor de opleiding
19.00–19.15	intern overleg
19.30	avondmaaltijd visitatiecommissie

---

6 december 2016

8:30–9:00	intern overleg + inzage lesmateriaal
9:00–9:45	Studenten, representatief voor de opleiding
9:45–10:00	intern overleg
10:00–10:45	docenten (inclusief stage- en eindwerkbegeleiders, personen betrokken bij onderwijskundig en/of beleidsoverleg)
10:45–11:00	intern overleg
11:00–11:30	ondersteunende functies op opleidingsniveau (trajectbegeleiding, studieadvies, ombudsdienst, internationalisering)
11:30–13:00	middagmaal + inzage lesmateriaal
13:00–13:30	vrij spreekuur
13:30–14:00	gesprek met de opleidingsverantwoordelijke(n)
14:00–16:30	intern beraad visitatiecommissie en voorbereiding mondelinge rapportering
16:30	mondelinge rapportering
